

**Силабус
освітнього компоненту**

Ризик-менеджмент

Назва дисципліни:	Ризик-менеджмент
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=1635
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра економіки і підприємництва
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Бабайлов Василь Кузьмич, к. доцент
Контактний телефон:	0972302757
E-mail:	super_super-kod@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування у студента системи знань, вмінь та навичок з ризик-менеджменту.

Предмет: ризик-менеджмент.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння основних понять ризик-менеджменту;
- знання типів ризиків;
- вміння розраховувати величини ризиків за допомогою їх трьох мір;
- формування навичок використання методик управління ризиками.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Економічна теорія; Менеджмент.

Компетентності, яких набуває здобувач:

1. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

1. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.
2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	4
1	ЛК Важливі аспекти ризику	2	1
	ПР Важливі аспекти ризику	4	0,25
	СР Важливі аспекти ризику	10	16
2	ЛК Типи ризиків	2	0,5
	ПР Типи ризиків	4	0,25
	СР Типи ризиків	8	8
3	ЛК Використання трьох мір економічного ризику	2	0,5
	ПР Використання трьох мір економічного ризику	4	0,25
	СР Використання трьох мір економічного ризику	10	16
4	ЛК Дві групи методик управління витратами від ризиків	1	0,5
	ПР Дві групи методик управління витратами від ризиків	1	0,25
	СР Дві групи методик управління витратами від ризиків	10	16
5	ЛК Етапи еволюції ризик-управління	2	0,5
	ПР Етапи еволюції ризик-управління	4	0,25
	СР Етапи еволюції ризик-управління	10	16
6	ЛК Визначення основних аспектів ризик-економіки	2	0,5
	ПР Визначення основних аспектів ризик-економіки	2	0,25
	СР Визначення основних аспектів ризик-економіки	10	12
7	ЛК Внутрішня і зовнішня ризик-економіка	2	0,5
	ПР Внутрішня і зовнішня ризик-економіка	2	0,25
	СР Внутрішня і зовнішня ризик-економіка	10	4
8	ЛК Суб'єкти страхування від ризиків	2	1
	ПР Суб'єкти страхування від ризиків	2	0,25
	СР Суб'єкти страхування від ризиків	10	8
9	ЛК Методики зовнішньої ризик-економіки	1	1
	ПР Методики зовнішньої ризик-економіки	1	0
	СР Методики зовнішньої ризик-економіки	10	16
Разом	ЛК	16	6
	ПР (ЛР, СЗ)	16	2
	СР	88	112

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності):

Методи навчання:

- 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо;
- 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
- 2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
- 3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари;
- 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K_{\text{поточ}} = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_n}{n},$$

де $K_{\text{поточ}}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K_1, K_2, \dots, K_n$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66

4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – **5 балів**.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4 Результат навчання оцінюється (*обрати потрібне*):

- за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;

– за 100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.
Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2 - Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
			Оцінка	Критерії
	екзамен	залік		
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74	Задовільно		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34			F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- курсова робота повинна бути захищена не пізніше, ніж за тиждень до початку екзаменаційної сесії (**вказується за наявності**);
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf),

- «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусу;
 - списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Література:

Рекомендована література: (література не пізніше 10 років, окрім 1 фундаментального класичного підручника або монографії)

1. Бабайлов, В., & Курденко, О. (2022). ВІД РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ДО РИЗИК-ЕКОНОМІКИ. Економіка та суспільство, (46). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-46>.
2. Що таке ризик-менеджмент? URL: <https://biznesua.com.ua/shho-take-rizik-menedzhment>.
3. Ризик. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D>.
4. Герасименко О. М. Еволюція світового ризик менеджменту. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2013/9.pdf.
5. Теоретичні основи ризик-менеджменту. URL: https://msn.khnu.km.ua/pluginfile.php/554984/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%203.pdf.
6. Політика організації та функціонування системи ризик-менеджменту в ПАТ «Альфа – Банк». URL: <https://sensebank.com.ua/storage/files/1434619125-politika-organizaciyi-ta-funkcionuvannya-sistemi.pdf>.
7. Ризик-менеджмент чи що таке управління ризиками. URL: <https://edin.ua/rizik-menedzhment-chi-shhotake-upravlinnya-rizikami>.
8. Калініченко З. Д. К100 Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здо-бувачів спец. 051«Економіка» та 073 «Менеджмент». URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/5854>

Додаткові джерела:

1. Дистанційний курс:
<https://dl2022.khadi.kharkov.ua/course/view.php?id=1635>
2. Навчальний сайт ХНАДУ – КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ навчальної дисципліни «Ризик-менеджмент» підготовки бакалавра в галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 – Економіка, 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - https://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/140119/mod_resource/content/1/%21%211.%D0%A0%D0%9C%2C%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%A3%D0%BA%D1%80.pdf
3. Навчальний сайт ХНАДУ – МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до практичних занять з дисципліни «Ризик-менеджмент» для студентів спеціальностей 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - https://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/140348/mod_resource/content/1/%21%212.%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%92%D0%BA%D0%9F%D0%97%D0%B2%D0%B8%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE.pdf
4. Навчальний сайт ХНАДУ – МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до самостійної роботи з дисципліни «Ризик-менеджмент» для студентів спеціальності 051 – «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» - https://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/140347/mod_resource/content/1/6.%D0%A0%D0%9C%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B2%D0%BA%D0%A1%D0%A0%D0%A1.pdf

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни _____
підпис

Бабайлов В.К.
ПІБ

Завідувач кафедри _____
підпис

Дмитрієва О.І.
ПІБ